

[Avaleht](#) > ... > [Raha/Rahalist Nõuded](#) > [Maksejõuetus/pankrot](#) > [Czechia](#)

Maksejõuetus/pankrot

Sisu koostaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Tšehhi

Õigusraamistik

Tšehhi Vabariigis reguleeritakse maksejõuetusmenetlust eelkõige seadusega nr 182/2006 maksejõuetuse ja maksejõuetusmenetluse kohta (*Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení*) (edaspidi „maksejõuetusseadus“), millele lisaks kohaldatakse seadust nr 99/1963 ehk tsiviilkohtumenetlusõiguse seadustikku (*Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád*).

Veel üks oluline õigusakt on seadus nr 312/2006 pankrotihaldurite kohta (*Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích*), mis (koostoimes maksejõuetusseadusega) moodustab pankrotihalduri kutseala reguleeriva õigusraamistiku.

Nende õigusaktide kehtivad versioonid leiab [siit](#).

1 Kelle vastu võib algatada maksejõuetusmenetluse?

Maksejõuetusmenetluse võib algatada füüsiliste ja juriidiliste isikute vastu, olenemata sellest, kas tegemist on majandusüksusega või mitte.

Maksejõuetusmenetluse eri liigid (pankrot, tervendamine, võlakergendus) erinevad üksteisest selle poolest, milliste õigussubjektide suhtes neid saab algatada. Kui pankrotiavalduse võib esitada kõigi õigussubjektide vastu, on tervendamine üksnes äriühingutele ja võlakergendus peamiselt muudele kui majandusüksustele mõeldud menetlus (seda on täpsemalt käsitletud allpool).

Maksejõuetusmenetlust ei saa algatada riigi, autonoomsete kohalike asutuste, erakondade ja valimisaegsete liikumiste ning teiste valitud, valdavalt avalik-õiguslikku laadi üksuste vastu. Finantseerimisasutuste ja kindlustusandjate suhtes kohaldatakse erinorme.

2 Millised on maksejõuetusmenetluse algatamise tingimused?

Maksejõuetus või eelseisev maksejõuetus

Maksejõuetusmenetlus on kohtumenetlus, mille käigus käsitletakse võlgniku maksejõuetust või eelseisvat maksejõuetust ja viisi, kuidas seda lahendada. Seega on peamine eeldus maksejõuetuse või eelseisva maksejõuetuse olemasolu.

Võlgnik on maksejõuetu, kui (*tegemist on kumulatiivsete tingimustega*)

- võlgnikul on mitu võlausaldajat;
- võlgnikul on rahalised kohustused, mille täitmine on hilinenud rohkem kui 30 päeva;
- võlgnik ei ole võimeline nimetatud kohustusi täitma.

Võlgnikke peetakse maksejõuetuks eelkõige siis, kui nad on katkestanud oma võlgadest olulise osa tagasimaksmise või ei ole suutnud selliseid kohustusi täita rohkem kui kolm kuud pärast nende tähtaja

saabumist või kui rahalisi nõudeid võlgniku vastu ei ole võimalik rahuldada sundtäitmise või arestimise teel.

Ka ülemäärase võlakoorma all kannatavast majandusüksusest (kas juriidiline või füüsiline isik) võlgnik on maksejõuetu. Võlgnikud kannatavad ülemäärase võlakoorma all, kui neil on mitu võlausaldajat ja nende kohustuste summa ületab nende varade väärtuse.

Eelseisev maksejõuetus tähendab olukorda, kus kõiki asjaolusid arvesse võttes võib põhjendatult eeldada, et võlgnikud ei suuda edaspidi täita olulist osa oma rahalistest kohustustest nõuetekohaselt ja õigel ajal.

Maksejõuetusmenetluse liigid

Tšehhi Vabariigi õiguses eristatakse kolme peamist järgmisena loetletud viisi võlgniku maksejõuetuse või eelseisva maksejõuetuse lahendamiseks maksejõuetusmenetluse teel:

- pankrot (*konkurs*);
- tervendamine (*reorganizace*);
- võlakergendus (*odlužen*).

Maksejõuetusseaduses ei kirjutata ette, millist liiki maksejõuetusmenetlust tuleb konkreetse võlgniku suhtes kasutada, vaid jäetakse selles suhtes valikuvabadus. Peale likvideerimismenetluse (pankrot) on olemas ka majandusliku seisundi parandamise võimalus (tervendamine ja võlakergendus). Võlgniku maksejõuetuse lahendamiseks sobiva meetodi valikul tuleks juhinduda võlausaldajate jaoks parima võimaliku tulemuse saavutamisest.

Pankrot on maksejõuetuse lahendamise üldine viis, mille puhul täidetakse pankrotiotsuse alusel võlausaldajate nõuded suures osas varade realiseerimisest saadud tulust. Täitmata nõuded või nende osad ei aegu, kui seaduses ei sätestata teisiti. Seda liiki maksejõuetusmenetlust kasutatakse alati siis, kui võlgniku suhtes ei ole võimalik leebemate menetlustena kohaldada tervendamist ega võlakergendust või kui menetluse käigus selgub, et nende meetoditega ei saa jätkata.

Tervendamine on maksejõuetusmenetluse liik, mida võib kasutada majandusüksustest võlgnike maksejõuetuse või eelseisva maksejõuetuse lahendamiseks. Sellega kaasneb ettevõtte tervendamine. Tavaliselt eeldatakse, et võlausaldajate nõudeid rahuldatakse pidevalt, samal ajal kui võlgniku ettevõtte tegutseb edasi kooskõlas maksejõuetust menetleva kohtu kinnitatud tervendamiskavas ette nähtud meetmetega ettevõtte juhtimise tugevdamiseks. Võlausaldajad kontrollivad kava elluviimise edenemist.

Võlakergendus on maksejõuetuse või eelseisva maksejõuetuse lahendamise viis nende võlgnike puhul, kes on kas füüsilised isikud (kes tegelevad või ei tegele äritegevusega) või juriidilised isikud, kes ei ole majandusüksused. Selle maksejõuetuse lahendamise meetodi puhul lähtutakse pigem sotsiaalsetest kaalutlustest kui majanduslikest aspektidest. Selle eesmärk on anda võlgnikele võimalus n-ö uuesti alustada ja motiveerida neid aktiivselt osalema oma võla lunastamises. Üldine nõue on, et võlgnik peab olema suuteline täielikult katma pankrotihalduri tasu ja rahalised kulud, maksma vähemalt sama suure summa teistele võlausaldajatele ning täitma lisaks täies ulatuses kohustusliku elatise nõuded ja tasuma võlakergendusavalduse koostanud isikule. Teatavatesse kategooriatesse kuuluvatele võlgnikele (vanadus- või invaliidsuspensiooni saajad või need, kes suudavad võlausaldajatele tasuda teatava protsendimäära) võidakse võlakergendust anda lühema aja jooksul. Eeldatakse, et võlausaldajate tagatud nõuded rahuldatakse tagatistest. Seejuures on paralleelne eesmärk vähendada riiklike kulutusi nende seisundi parandamisele, kes on sattunud sotsiaalsesse kriisi. Võlakergendust võib saavutada pankrotivara realiseerimisega või tagasimaksmise ajakava koostamise ja pankrotivara realiseerimise kombinatsiooniga.

Kes võib maksejõuetusmenetluse algatada?

Maksejõuetusmenetluse võib algatada alles pärast avalduse esitamist. Menetlemist alustatakse päeval, mil maksejõuetusmenetluse algatamise avaldus jõuab kohtusse, kelle pädevusse juhtum kuulub. Maksejõuetusmenetluse algatamise avaldusi võivad esitada nii võlgnikud kui ka võlausaldajad, välja arvatud eelseisva maksejõuetuse korral, mispuhul võib avalduse esitada üksnes võlgnik.

Majandusüksustest (kas füüsiline või juriidiline isik) võlgnikud peavad esitama maksejõuetusmenetluse algatamise avalduse põhjendamatu viivitusega pärast oma maksejõuetusest teadasaamist või kui nad oleksid nõuetekohast hoolsust rakendades pidanud oma maksejõuetusest teada saama.

Pankrotimenetluse algatamine

Maksejõuetust menetlev kohus teeb pankrotiotsuse eraldi kohtuotsusena. Erandjuhtudel võib sama kohtuotsusega liita ka maksejõuetuks tunnistamise otsuse (kui võlgniku puhul ei ole võimalik rakendada tervendamist või võlakergendust). Otsus, millega pankrot välja kuulutatakse, jõustub pärast selle avaldamist maksejõuetusregistris.

Tervendamismenetluse algatamine

Tervendamismenetlus algatatakse maksejõuetust menetleva kohtu loaga, mis väljastatakse võlgniku või registreeritud võlausaldaja avalduse alusel.

Tervendamiseks võidakse anda luba, kui *(tegemist ei ole kumulatiivsete tingimustega)*

- võlgniku aastane kogunetakäive viimasel maksejõuetusmenetluse algatamise avaldusele eelneval arvestusperioodil oli vähemalt 50 000 000 Tšehhi krooni; või
- võlgnikul on vähemalt 50 töötajat; või
- võlgnik esitab maksejõuetust menetlevale kohtule koos maksejõuetuse algatamise avaldusega või hiljemalt maksejõuetuse otsuse tegemise kuupäeval tervendamiskava, mille on heaks kiitnud vähemalt pool kõigist tagatud nõuetega võlausaldajatest (arvutatakse nõuete kogusumma alusel) ja vähemalt pool kõigist tagamata nõuetega võlausaldajatest (arvutatakse taas nõuete summa alusel).

Tervendamine on lubamatu, kui võlgnik on likvideerimisel olev juriidiline isik, väärtpaberite edasimüüja või eriõigusaktide alusel kaubabörsil kauplemise loa saanud ettevõtte.

Maksejõuetust menetlev kohus annab loa tervendamiseks, kui vastavad õiguslikud tingimused on täidetud. Edasikaebamisõigus puudub.

Maksejõuetust menetlev kohus lükkab tervendamisloa taotluse tagasi, kui a) kõiki asjaolusid arvesse võttes võib põhjendatult eeldada, et tegemist on ebaausa kavatsusega; b) avalduse on uuesti esitanud isik, kes on juba eelnevalt esitanud tervendamisloa taotluse, mida on kohtus arutatud; või c) avalduse on esitanud võlausaldaja, kuid seda ei ole võlausaldajate koosolekul heaks kiidetud. Kaebusi selliste kohtulahendite kohta võivad esitada üksnes need, kes esitasid avalduse.

Võlakergendusmenetluse algatamine

Võlakergendusavalduse esitamiseks tuleb kasutada selleks ette nähtud vormi ja vajaduse korral esitatakse see koos maksejõuetusmenetluse algatamise avaldusega (kui võlausaldaja ei ole maksejõuetusmenetlust veel algatanud). Võlakergendusavalduse peab võlgniku nimel esitama advokaat, notar, kohtutäitur, pankrotihaldur või avalikes huvides tegutsev isik. Võlgnik võib esitada avalduse ise ainult juhul, kui tal on akadeemiline kraad õigus- või majandusteaduses.

Võlakergendusavaldus ja selle lisad peavad eelkõige sisaldama andmeid võlgniku varasema ja eeldatava tulevase sissetuleku kohta, tema varade loendit ning vandega kinnitatud avaldust selle kohta, et teda on maksejõuetusmenetluse algatamise avalduse koostamise ajal teavitatud tema kohustustest maksejõuetusmenetluses, et ta rahuldab võlgadest vabastamise menetluses nõuetekohaselt võlausaldajate nõuded, et ta teeb kõik jõupingutused, mida võidakse talt võlausaldajate nõuete täielikuks rahuldamiseks mõistlikul määral nõuda, et ta täidab kõik maksejõuetusseadusest ja võlakergenduse võimaldamise otsusest tulenevad kohustused ning et ta deklareerib täielikult kogu oma sissetuleku.

Maksejõuetust menetlev kohus annab võlakergenduseks loa, kui tingimused on täidetud. Kohus lükkab võlakergendusavalduse tagasi, kui kõiki asjaolusid arvesse võttes võib põhjendatult eeldada, et tegemist on ebaausa kavatsusega või kui võlgnik ei ole võimeline maksma tagasi teatavat miinimumsummat. Viimane peab täielikult katma pankrotihalduri töötasu ja kulud, tasumata ja maksmisele tulevad elatismaksud, võlakergendusavalduse koostanud isiku töötasu ja teatava summa, mis tuleb maksta tavalistele tagamata nõuetega võlausaldajatele. Maksejõuetust menetlev kohus jätab võlakergendusavalduse rahuldamata ka siis, kui menetluse senised tulemused näitavad, et võlgnik on olnud oma maksejõuetusmenetluse kohustuste täitmisel hoolimatu või hooletu. Kohus jätab avaldused rahuldamata ka juhul, kui a) võlgnik on viimase kümne aasta jooksul saanud võlakergendust, b) viimase viie aasta jooksul on võlgnikule antud võlakergendus lõpetatud ebaausa kavatsuse tõttu, või c) võlgnik on viimase kolme kuu jooksul menetluse lõpetanud, võttes oma avalduse

tagasi. Eespool esitatud põhjustel ei lükata avaldusi tagasi juhul, kui võlgnik võttis kohustuse õigustatud põhjustel või kui võlasumma ja osutatava teenuse vahel on oluline tasakaalustamatus. Avalduse rahuldamata jätmist saab vaidlustada ainult võlgnik.

Millal maksejõuetusmenetluse algatamise õiguslikud tagajärjed jõustuvad?

Maksejõuetusmenetluse algatamise õiguslikud tagajärjed jõustuvad, kui maksejõuetusmenetluse algatamise teade avaldatakse maksejõuetusregistris (vt allpool). Algatamise mõju kestab kuni maksejõuetusmenetluse lõpuni, välja arvatud juhul, kui seaduses on mõne maksejõuetusmenetluse liigi puhul sätestatud teisiti.

Ajutised meetmed kuni maksejõuetuse otsuse tegemiseni

Kuni maksejõuetuse avalduse kohta otsuse tegemiseni võib maksejõuetust menetlev kohus määrata *ex officio* ajutised meetmed, kui seadusest ei tulene teisiti. Mitte keegi neist, kes taotleb ajutist meetet, mille maksejõuetust menetlev kohus võib muidu omal algatusel määrata, ei ole kohustatud esitama tagatist. Võlgnik ei ole kohustatud ajutise meetme taotlemisel tagatist esitama.

Maksejõuetust menetlev kohus võib selliste ajutiste meetmetega muu hulgas

- määrata ajutise usaldusisiku;
- piirata mõningaid maksejõuetusmenetluse algatamisega seotud mõjusid;
- anda ükskõik millisele maksejõuetusmenetluse algatamise avalduse esitajale korralduse esitada tagatis, mis hõlmab võlgnikule tekkinud kahju või muu kaotuse hüvitamist.

Maksejõuetusregister

Teave maksejõuetusmenetluste kohta avaldatakse maksejõuetusregistris, mida haldab justiitsministeerium (*Ministerstvo spravedlnosti*). See on elektrooniline avaliku halduse teabesüsteem, mis on kättesaadav aadressil <https://isir.justice.cz>.

Maksejõuetusregister toimib eelkõige nii, et selles avaldatakse võimalikult palju teavet maksejõuetusmenetluste kohta, ja nii, et nende kulgu saab jälgida. Registrit kasutatakse maksejõuetust menetleva kohtu maksejõuetusmenetlustes ja kaasnevates kohtuvaidlustes tehtud otsuste, kohtuasjade toimikute ja muu teabe avaldamiseks, kui see nähakse ette maksejõuetusseaduses või kui maksejõuetust menetlev kohus nii otsustab.

Maksejõuetusregister on üldsusele kättesaadav (välja arvatud teatavad üksikasjad) ja kõigil on õigus sellega tutvuda ning sellest koopiaid ja väljavõtteid teha.

Peale teabeallikana toimimise on maksejõuetusregistri pidamine ka dokumentide kättetoimetamise jaoks otsustava tähtsusega – see on enamiku kohtulahendite ja muude dokumentide kättetoimetamise vahend. Üldiselt teavitatakse maksejõuetusregistris maksejõuetusmenetlusest kahe tunni jooksul pärast avalduse esitamist (kohtu tööajal). Hiljem avaldatakse maksejõuetusregistris kõik kohtulahendid ja muud dokumendid. See annab kõigile ülevaate Tšehhi Vabariigis toimuvatest maksejõuetusmenetlustest.

3 Millist vara käsitatakse pankrotivarana? Kuidas koheldakse vara, mille võlgnik on omandanud või mis on talle üle antud pärast maksejõuetusmenetluse algatamist?

Pankrotivara

Kui maksejõuetusmenetluse algatamise avalduse esitab võlgnik, koosneb pankrotivara maksejõuetusmenetluse algatamise ajal võlgnikule kuuluvatest varadest ja varadest, mille võlgnik omandab maksejõuetusmenetluse käigus.

Kui maksejõuetusmenetluse algatamise avalduse esitab võlausaldaja, koosneb pankrotivara ajal, mil jõustub maksejõuetust menetleva kohtu kehtestatud ajutine meede, mis piirab (tervenisti või osaliselt) võlgniku õigust oma vara käsutada, võlgniku maksejõuetuse otsuste jõustumise ajal võlgnikule kuuluvatest varadest ning varadest, mille võlgnik omandab maksejõuetusmenetluse käigus, kui need otsused on jõustunud.

Kui võlgnik on vara kaasomanik, kuulub pankrotivarasse võlgniku osa sellisest varast. See vara kuulub pankrotivara hulka isegi siis, kui see on abikaasade ühisvara.

Muude isikute kui võlgniku vara kuulub pankrotivara hulka, kui see on seadusega ette nähtud, seda eelkõige juhul, kui tegemist on kehtetutest tehingutest saadud tasuga. Vara realiseerimise seisukohast peetakse seda vara võlgniku vara osaks.

Kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, kuuluvad pankrotivara hulka peamiselt sularaha, vallasvara ja kinnisvara, materiaalne põhivara, hoiuraamatud, hoiusesertifikaadid ja muus vormis hoiused, aktsiad, võlakirjad, tšekid ja muud väärtpaberid, osalused, võlgniku rahalised ja mitterahalised nõuded, sealhulgas tingimuslikud nõuded ja nõuded, mille tähtaeg ei ole veel saabunud, võlgniku töötasu, töölt saadavad lisatasud ja sissetulek võlgniku tööga seotud tasu asemel, muud õigused ja muud varad, mille väärtust saab väljendada rahas. Pankrotivara hulka kuuluvad ka sellised elemendid nagu eespool nimetatud varadega seotud intress, kasum, tulu ja kasu.

Kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, ei kuulu pankrotivara hulka sundtäitmise või arestimismenetluse raames arestitavad varad. Seda reguleeritakse seadusega nr 99/1963 (tsiviilkohtumenetluse seadustik). Sundtäitmist ei saa kohaldada võlgnike nende varade suhtes, mida võlgnikel on tingimata vaja enda ja oma perekonna materiaalse vajaduste rahuldamiseks või tööülesannete täitmiseks, samuti teiste esemete suhtes, mille müümine oleks *contra bonos mores* (eriti rõivad, igapäevased majapidamistarbed, abielusõrmused ja muud sarnased esemed, meditsiinarvivid ja muud esemed, mida võlgnik vajab haiguse või kehapuude tõttu; sularaha summas, mis vastab eraisikutele kehtestatud toimetulekupiiri kahekordsele määrale, ning lemmikloomadena peetavad loomad). Pankrotivarast ei arvata aga välja võlgniku äritegevuses kasutatavaid esemeid. Kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, ei kuulu pankrotivara hulka varad, mida võib vastavalt erioigusaktidele käsutada üksnes selleks ettenähtud viisil (nt sihtotstarbelised toetused ja tagasimakstav abi keskvalitsuse või kohaliku omavalitsuse eelarvest või riigi ressursidest).

Selliste varade käsitlemine, mille võlgnik on omandanud või mis on tema valdusse läinud pärast maksejõuetusmenetluse algatamist

Üldiselt kuuluvad varad, mille võlgnik on omandanud või mis on tema valdusse läinud pärast maksejõuetusmenetluse algatamist, pankrotivara hulka; olenevalt kohaldatavast maksejõuetusmenetluse liigist võib siin olla erinevusi. Võlgnikud võivad käsutada pankrotivara ainult siis, kui nad järgivad seda tehes maksejõuetusmenetluse konkreetse etapis ja maksejõuetusmenetluse liigi puhul kehtestatud piiranguid.

4 Milline on võlgniku ja milline pankrotihalduri pädevus?

Pankrotihalduri ülesanded ja staatus

Pankrotihalduri peamine ülesanne on valitseda võlgniku pankrotivara ning lahendada kaasnevaid ja muid vaidlusi. Pankrotihalduri eesmärk on saavutada võlausaldajate nõuete proportsionaalne, kiire, ökonoomne ja võimalikult suures ulatuses rahuldamine.

Pankrotihaldurid on kohustatud tegutsema kohusetundlikult ja nõuetekohase hoolsusega. Nad peavad tegema kõik, mida neilt võib mõistlikkuse piires nõuda, et rahuldada võlausaldajate nõuded võimalikult suures ulatuses. Nad peavad eelistama enda või teiste huvidele võlausaldajate ühist huvi.

Pankrotimenetlustes on pankrotihalduril pankrotivara käsutamise õigus, et teostada võlgniku õigusi ja täita tema kohustusi pankrotivaraga seotud küsimustes. Pankrotihaldur teostab eelkõige aktsionäri/osaniku pankrotivara hulka kuuluvate aktsiatega/osakutega seotud õigusi, tegeleb võlgniku töötajatega tööandja volitustes ning vastutab võlgniku ettevõtte toimimise, raamatupidamise ja maksude maksmise eest. Pankrotihaldurite ülesanne on reeglina ka pankrotivara realiseerimine.

Tervendamismenetlustes valvavad pankrotihaldurid peamiselt vara käsutusõiguse säilitanud võlgniku tegevuse järele, selgitavad jätkuvalt välja vara ja koostavad selle nimekirja, lahendavad kaasnevaid vaidlusi, koostavad ja täiendavad võlausaldajate nimekirja ning annavad aru võlausaldajate komiteele. Pankrotihaldurid tegutsevad ka võlgniku üldkoosoleku või liikmete koosoleku volitustes.

Võlakergendusmenetlustes teevad pankrotihaldurid koostööd maksejõuetust menetleva kohtu ja võlausaldajatega, et valvata võlgniku ja tema tegevuse järele, realiseerida võlgniku varasid ja jaotada

võlausaldajate vahel tagasimaksekava alusel igakuiseid makseid.

Võlgniku staatus

Pankrotimenetlustes kaotavad võlgnikud õiguse oma varasid käsutada, muid õigusi teostada ja varaga seotud kohustusi täita. Need õigused lähevad üle pankrotihaldurile. Seaduse kohaselt on tehingud, mida võlgnikud neis asjus pärast vara käsutamise õiguse üleminekut pankrotihaldurile teevad, seoses võlausaldajatega kehtetud.

Tervendamismenetlustes jääb vara võlgniku valdusse teatavate piirangutega. Pankrotivara käsutamise ja valitsemisega seotud olulise tähtsusega tehinguid teeb vara käsutusõiguse säilitanud võlgnik ainult võlausaldajate komitee nõusolekul. Võlgnik, kes seda kohustust rikub, vastutab võlausaldajatele või kolmandatele isikutele sellest tingituna tekitatud kahju või muude kaotuste eest; võlgniku juhtorgani liikmed vastutavad sellise kahju või muude kaotuste eest solidaarselt. „Olulise tähtsusega tehingud“ tähendavad toiminguid, millega muudetakse märkimisväärselt vara väärtust, võlausaldajate olukorda või võlausaldajate nõuete rahuldamise ulatust. Pankrotihaldurid tegutsevad võlgniku üldkoosoleku või liikmete koosoleku volitustes.

Ka võlakergendusmenetlustes jääb vara võlgniku valdusse teatavate piirangutega. Võlgnikku kontrollivad maksejõuetust menetlev kohus, pankrotihaldur ja võlausaldajad.

5 Millistel tingimustel võib teha tasaarvestuse?

Tasaarvestust reguleeritakse üldiselt tsiviilseadustiku kohaselt. Kui osapooltel on üksteise vastu sama liiki nõudeid, võib üldjuhul kumbki neist teisele poolele teatada, et nad tasaarvestavad oma nõude vastaspoole nõudega. Tasaarvestamist saab kasutada kohe, kui poolel on õigus nõuda oma nõude täitmist ja samas peab ta tasuma omaenda võla. Tasaarvestamine tühistab need kaks nõuet niivõrd, kuivõrd need üksteisega kattuvad; kui need ei kattu üksteisega täielikult, tehakse nõude tasaarvestus samamoodi nagu nõude rahuldamise korral. See mõju tekib siis, kui kaks nõuet muutuvad tasaarvestuskõlblikuks.

Maksejõuetusmenetlustes võib võlgniku ja võlausaldaja vastastikused nõuded tasaarvestada pärast maksejõuetuse otsuse tegemist, kui kohustuslikud tasaarvestuse tingimused (tsiviilseadustiku kohaselt) on täidetud enne maksejõuetuse lahendamise meetodi kohta otsuse langetamist, välja arvatud juhul, kui maksejõuetusseaduses on sätestatud teisiti (nt elamukinnisvara üürimisest tulenevate nõuete tähtaja pikendamine).

Maksejõuetusmenetluses ei ole tasaarvestus lubatud eelkõige juhul, kui võlgniku võlausaldaja

- ei ole muutunud võlanõude suhtes registreeritud võlausaldajaks; või
- on omandanud võlanõude kehtetu tehingu tulemusena; või
- teadis võlgniku maksejõuetusest ajal, mil võlanõue omandati; või
- peab veel rahuldama võlgniku sissenõutavaks muutunud nõude ulatuses, mis ületab võlausaldaja võlanõude; või
- maksejõuetust menetleva kohtu kehtestatud ajutise meetme korral.

6 Millist mõju avaldab maksejõuetusmenetlus võlgniku kehtivatele lepingutele?

Vastastikused lepingud

Kui võlgnik on pankroti väljakuulutamise või tervendamise või võlakergenduse lubamise ajal sellise vastastikuse lepingu, sealhulgas eellepingu osaline, mida ei võlgnik ega vastaspool ei ole pankroti väljakuulutamise või tervendamise või võlakergenduse lubamise ajal veel täies mahus täitnud, kohaldatakse järgmist:

– pankroti- või võlakergendusmenetlustes võib pankrotihaldur võlgniku asemel lepingut täita ja nõuda lepingu teiselt poolelt lepingu täitmist või lepingu täitmisest keelduda;

– tervendamismenetlustes on vara käsutusõiguse säilitanud võlgnikul võlausaldajate komitee nõusoleku korral samad õigused.

Pankroti- või võlakergendusmenetlustes peetakse pankrotihaldurit, kes ei kinnita, et leping täidetakse 30 päeva jooksul pärast pankroti väljakuulutamist või võlakergenduse lubamist, lepingu täitmisest keeldunuks; kuni selle ajani ei saa vastaspool lepingust taganeda, välja arvatud juhul, kui lepingutingimustes nähakse ette teisiti. Tervendamismenetlustes peab vara käsutusõiguse säilitanud võlgnik, kes ei teata 30 päeva jooksul pärast tervendamise heakskiitmist, et ta keeldub lepingu täitmisest, vastastikust lepingut täitma.

Vastaspool, kellelt nõutakse lepingu täitmist, võib esmalt oodata sellise täitmisega kuni ajani, mil vastastikune täitmine on kindel või tagatud, välja arvatud juhul, kui vastaspool sõlmib lepingu pärast maksejõuetuse otsuse avaldamist.

Kui pankrotihaldur või vara käsutusõiguse säilitanud võlgnik keeldub lepingu täitmisest, võib vastaspool nõuda sellest tuleneva kahju hüvitamist, registreerides nõude 30 päeva jooksul pärast lepingu täitmisest keeldumist. Vastaspool nõuded, mis tulenevad lepingu jätkumisest pärast pankroti väljakuulutamist, on nõuded pankrotivara vastu.

Vastaspool ei saa taotleda hüvitist lepingu osalise täitmise eest, mis toimus enne maksejõuetuse otsuse tegemist, sest võlgnik ei vastanud täitmisele samaga.

Tähtajalised lepingud

Kui lepitakse kokku, et turuhinnaga tulemus saavutatakse täpsel ajal või kindla tähtaja jooksul ja kui kohustuse täitmise aeg saabub või tähtaeg saab läbi alles pärast pankroti väljakuulutamist, ei saa kohustuse täitmist nõuda; taotleda võib üksnes hüvitist võlgnikupoolsest kohustuse täitmata jätmisest tuleneva kahju eest. „Kahju“ tähendab kokkulepitud hinna ja makstud turuhinna vahet pankroti väljakuulutamise päeva seisuga lepinguga määratud täitmise kohas. Vastaspool võib nõuda kahjude hüvitamist võlausaldajana, registreerides nõude 30 päeva jooksul pärast pankroti väljakuulutamist.

Laenuleping

Kui võlgnik on sõlminud laenulepingu, võib pankrotihaldur nõuda pärast pankroti väljakuulutamist laenu tagasimaksmist enne lepingulise laenutähtaja lõppemist.

Rent, allrent

Rendi- ja allrendilepingute kohta on kehtestatud üksikasjalikud normid. Pankrotihalduril on pärast pankroti väljakuulutamist muu hulgas õigus võlgniku sõlmitud rendi- või allrendilepingud lõpetada seaduses või lepingus ette nähtud aja jooksul, isegi kui need on sõlmitud kindlaks tähtajaks; etteteatamise aeg ei tohi olla pikem kui kolm kuud. See ei piira nende tsiviilseadustiku sätete kohaldamist, millega reguleeritakse seda, millal ja millistel tingimustel võib rendileandja rendi lõpetada.

Võlgniku lepingukavandid, mida vastaspool ei ole pankroti väljakuulutamise ajal veel heaks kiitnud

Kui pankrot välja kuulutatakse, tühistatakse võlgniku taotlused sõlmida lepinguid, mida ei ole veel heaks kiidetud, ja mis tahes lepingukavandid, mille võlgnik on heaks kiitnud, kuid mida ei ole veel sõlmitud, kui need hõlmavad pankrotivara. Lepingukavandeid, mida võlgnik ei ole pankroti väljakuulutamise ajal veel heaks kiitnud, võib heaks kiita üksnes pankrotihaldur.

Omandireservatsioon

Kui võlgnik on müünud kauba omandireservatsiooniga ja toimetanud selle ostjale enne pankroti väljakuulutamist, võib ostja selle kas tagastada või nõuda lepingu jätkamist. Kui võlgnik ostab ja võtab vastu omandireservatsiooniga müüdü kauba enne pankroti väljakuulutamist, ei saa müüja nõuda kauba tagastamist, tingimusel et pankrotihaldur täidab lepingulised kohustused põhjendamatult viivitusega, kui müüja on seda nõudnud.

7 Millist mõju avaldab maksejõuetusmenetlus üksikute võlausaldajate

algatatud menetlustele (välja arvatud pooleliolevatele kohtuasjadele)?

Maksejõuetusmenetluse algatamisel on järgmised tagajärjed:

- varaga seotud nõudeid ja muid õigusi ei saa hagi esitades taotleda, kui neid saab taotleda registreerimisega;
- õigust nõuete rahuldamisele võlgnikule kuuluvate varadega seotud tagatisest või pankrotivara hulka kuuluvatest varadest võib kasutada ja uuesti omandada üksnes maksejõuetusseaduses sätestatud tingimustel. See kehtib ka kinnisvarale pandiõiguse või arestimisõiguse kehtestamise kohta, kui vastav ettepanek tehakse pärast maksejõuetusmenetluse algatamist;
- võlgnikule kuuluvaid varasid, samuti muid pankrotivara hulka kuuluvaid varasid puudutava sundtäitmise või arestimise võib määrata või algatada, kuid mitte täide viia. Nõuete puhul pankrotivara ja samaväärse staatusega nõuete puhul võib võlgnikule kuuluva pankrotivara sundtäitmist või arestimist maksejõuetust menetleva kohtu otsuse alusel siiski rakendada, võttes arvesse selle otsusega kehtestatud piiranguid;
- võlausaldaja ja võlgniku vahelise kokkuleppega kehtestatud arestimisõigust ei ole võimalik kasutada seoses töötasude või muu sissetulekuga, mida käsitatakse kohtuotsuse jõustamisel töötasude või sissetulekuna.

8 Millist mõju avaldab maksejõuetusmenetlus selliste kohtuasjade jätkamisele, mis on maksejõuetusmenetluse algatamise ajal pooleli?

Maksejõuetuse otsusega kehtestatakse moratorium kohtu- ja vahekohtumenetlustele, mis käsitlevad nõudeid ja muid õigusi seoses pankrotivara, mida saab taotleda registreerimisega maksejõuetusmenetluse raames või mida käsitatakse maksejõuetusmenetluses registreerituna, või mis käsitlevad nõudeid, mida maksejõuetusmenetluses ei rahuldada. Kui ei ole ette nähtud teisiti, ei ole võimalik neid menetlusi jätkata seni, kuni maksejõuetuse otsus on jõus.

9 Kuidas osalevad maksejõuetusmenetluses võlausaldajad?

Võlausaldajate osalemisega seotud põhimõtted

Maksejõuetusmenetlused põhinevad muu hulgas järgmistel võlausaldajate osalemist puudutavatel põhimõtetel:

- maksejõuetusmenetlused tuleb teostada nii, et ühtki menetlusosalist ei kahjustata ebaõiglaselt või ei soodustata ebaseaduslikult ning saavutatakse võlausaldajate nõuete kiire, ökonoomne ja võimalikult suures ulatuses rahuldamine;
- võlausaldajatel, kel on seaduse alusel põhimõtteliselt sama või sarnane staatus, on maksejõuetusmenetluses võrdsed võimalused;
- kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, ei saa võlausaldaja enne maksejõuetusmenetluse algatamist heauskselt omandatud õigusi piirata maksejõuetust menetleva kohtu otsusega ega pankrotihalduri järgitava menetluse tulemusena;
- võlausaldajad on kohustatud hoiduma tegevusest, mille eesmärk on rahuldada oma nõuded väljaspool maksejõuetusmenetlust, välja arvatud juhul, kui see on seadusega lubatud.

Võlausaldajate kogud

Võlausaldajate esindusorganid on järgmised:

- võlausaldajate koosolek,
- võlausaldajate komitee (või võlausaldajate esindaja).

Võlausaldajate koosolek vastutab võlausaldajate komitee liikmete ja asendusliikmete (või võlausaldajate esindaja) valimise ja tagasikutsumise eest. Võlausaldajate koosolek võib võtta endale õiguse teha otsuseid kõigis võlausaldajate esindusorganite pädevusvaldkonda kuuluvates küsimustes. Kui võlausaldajate komitee või võlausaldajate esindajat ei ole määratud, tegutseb nende volitustes võlausaldajate koosolek, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

Kui registreeritud on üle 50 võlausaldaja, peab võlausaldajate koosolek moodustama võlausaldajate komitee. Kui see ei ole selleks kohustatud, võib komiteed asendada võlausaldajate esindaja.

Võlausaldajate komitee täidab võlausaldajate esindusorganite ülesandeid, välja arvatud küsimustes, mis kuuluvad võlausaldajate koosoleku pädevusse või mille võlausaldajate koosolek on enda pädevusse võtnud. Võlausaldajate komitee valvab eelkõige pankrotihalduri tegevuse järele ja tal on õigus esitada maksejõuetust menetlevale kohtule ettepanekuid maksejõuetusmenetluse kohta. Võlausaldajate komitee kaitseb võlausaldajate ühiseid huve ja aitab koostöös pankrotihalduriga saavutada maksejõuetusmenetluse eesmärki. Võlausaldajate komiteed käsitlevaid sätteid kohaldatakse *mutatis mutandis* võlausaldajate esindajate suhtes.

Võlausaldajate kategooriad

Tšehhi Vabariigi õiguses tehakse vahet tagatud ja tagamata nõuetega võlausaldajate vahel.

Tagatud nõuetega võlausaldaja on võlausaldaja, kelle nõue on tagatud pankrotivara hulka kuuluvate varadega pandi, kinnipidamisõiguse, omandiõiguse ülekandmise piirangu, tagatisõiguse usaldusisikule ülemineku, tagatiseks nõude loovutamise või välisriigi õiguse kohase sarnase õiguse vormis.

Tagatud nõuetega võlausaldajad saavad maksejõuetusmenetluse käiku märkimisväärselt mõjutada. Kui võlgnik on majandusüksus, mida saab maksejõuetusseaduse alusel tervendada, on maksejõuetuse lahendamise meetodi kohta otsuse vastuvõtmiseks (kas pankrot või tervendamine) vaja vähemalt poolte võlausaldajate koosolekul viibivate kõigi tagatud nõuetega võlausaldajate hääli (samuti ka tagamata nõuetega võlausaldajate hääli), mida kaalutakse nende nõuete summadega, välja arvatud juhul, kui vähemalt 90% kohal viibivatest võlausaldajatest, arvutatuna nende nõuete summade alusel, hääletab otsuse poolt. Tagatud nõuetega võlausaldaja võib anda vara käsutusõiguse säilitanud isikule siduvaid juhiseid, kuidas tema suhtes siduvat tagatist hallata, tingimusel et sellised juhised antakse kooskõlas hea valitsemistavaga. Ka pankrotihaldurile on siduvad tagatud nõuetega võlausaldajate juhised, mille eesmärk on tagatise realiseerimine. Pankrotihaldurid võivad sellised juhised tagasi lükata, kui nad leiavad, et tagatise eseme saab realiseerida soodsamatel tingimustel, mispuhul esitavad nad maksejõuetust menetlevale kohtule avalduse vaadata juhised kohtu järelevalvetegevuse raames läbi. Esemel, õiguse, nõude või muu vara maksejõuetusmenetluses realiseerimine kustutab tagatud nõuetega võlausaldaja nõude tagatise isegi siis, kui võlausaldaja nõuet ei registreerinud.

Tagatud nõuetega võlausaldajate nõuded rahuldatakse põhimõtteliselt kogu ulatuses realiseerimisel saadud tulust, arvates sealt maha pankrotihalduri tasu ning valitsemis- ja realiseerimiskulud. Seda võib teha igal ajal menetluse käigus, võttes arvesse tagatise seadmise aega. Rahuldumata jäänud osa tagatud nõuetega võlausaldajate pankrotinõuetest ei aegu, vaid rahuldatakse proportsionaalselt tagamata nõuetega võlausaldajate nõuetega.

Kõik teised võlausaldajad on tagamata nõuetega võlausaldajad. Nende positsioon maksejõuetusmenetluses on nõrgem ja nende nõuete rahuldamise prognoositud ulatus on statistiliste andmete kohaselt tavaliselt palju väiksem.

10 Kuidas võib pankrotihaldur kasutada või käsutada pankrotivara?

Pankrotihaldurid võivad maksejõuetusmenetlustes kasutada pankrotivara. Pankrotihalduril on pankrotivara käsutamise õigus, et teostada võlgniku õigusi ja täita kohustusi pankrotivaraga seotud küsimustes. Pankrotihaldur teostab eelkõige aktsionäri/osaniku pankrotivara hulka kuuluvate aktsiatega/osakutega seotud õigusi, võtab vastu otsuseid ärisaladuste ja muude konfidentsiaalsete valdkondade kohta, tegutseb võlgniku töötajate suhtes tööandja volitustes ning vastutab võlgniku ettevõtte toimimise, raamatupidamise ja maksude maksmise eest. Pankrotihaldurite ülesanne on reeglina ka pankrotivara realiseerimine.

Tervendamis- ja võlakergendusmenetlustes kuuluvad need õigused endiselt võlgnikule, kuid oluliste piirangutega.

11 Milliseid nõudeid esitatakse võlgniku pankrotivara suhtes ja kuidas

käsitletakse nõudeid, mis tekivad pärast maksejõuetusmenetluse algatamist?

Pankrotivara vastu esitatud nõuded ja samaväärsed nõuded võib täies ulatuses tasuda igal ajal pärast maksejõuetuse otsuse tegemist.

Eristatakse järgmist:

- nõuded vara suhtes, mis tekivad pärast maksejõuetusmenetluse algatamist või moratooriumi kehtestamist (eelkõige rahalised kulud, ajutise halduri tasu, võlgniku likvideerija ja võlausaldajate komitee liikmete tasu ning laenu finantseerimisest tulenevad võlausaldajate nõuded);
- nõuded vara suhtes, mis tekivad pärast maksejõuetuse otsust (eelkõige rahalised kulud ja pankrotihalduri tasu, maksud, tasud, sotsiaalkindlustusmaksed, riikliku tööhõivepoliitika kohased maksed ja riikliku tervisekindlustuse maksed);
- vara suhtes esitatud nõuetega samaväärsed nõuded (eelkõige võlgniku töötajate tööõigusest tulenevad nõuded ja võlausaldajate kohustusliku elatise nõuded).

12 Milline on nõuete esitamise, kontrollimise ja tunnustamise kord?

Nõuete esitamine

Võlausaldajad esitavad oma nõuded maksejõuetust menetlevale kohtule ettenähtud vormis ja seda saab teha alates maksejõuetusmenetluse algatamisest kuni maksejõuetuse kohta tehtud otsuses määratud tähtaja lõpuni, mis on igat liiki menetluste puhul sama – kaks kuud. Pärast tähtaega esitatud nõudeid maksejõuetust menetlev kohus ei arvesta ja neid ei lahendata maksejõuetusmenetluse kaudu. Esitatakse ka juba kohtus vaidlustatud nõuded ja täitmisele pööratavaid nõuded, sealhulgas need, mille sissenõudmine toimub sundtäitmise või arestimise teel. Võlausaldaja, kes esitab nõudeid või keda peetakse registreeritud võlausaldajaks, võib nõude igal ajal maksejõuetusmenetluse ajal tagasi võtta.

Nõude esitamise avalduses tuleb selgitada, kuidas nõue tekkis ja kui suur on summa. Nõue tuleb alati väljendada rahalises väärtuses, isegi kui tegemist on mitterahalise varaga. Avaldusele tuleb lisada kõik dokumendid, millele nõudetaotluses viidatakse. Nõude täitmisele pööratavust tuleb tõendada ametliku dokumendiga.

Õiguste aegumise või lõppemise tähtaja seisukohast on nõude esitamise avaldusel samasugune mõju nagu kohtule esitatud hagil või muul õigusnõudel; see ajavahemik algab kuupäevast, mil avaldus esitatakse maksejõuetust menetlevale kohtule.

Võlausaldaja vastutab nõude esitamise avalduses sisalduva teabe õigsuse eest. Maksejõuetust menetlev kohus võib pankrotihalduri soovitusel määrata karistusi, kui nõude tegelik summa on ülehinnatud (rohkem kui 100%), kohustades maksma pankrotivarasse summa, mis määratakse kindlaks, arvestades kõiki nõude esitamise asjaolusid ja vaadates läbi nõude enda, kuni summani, mille võrra esitatud nõude summa ületas tegelikku kindlakstehtud väärtust.

Võlausaldaja õigust nõude rahuldamisele tagatisest ei võeta arvesse, kui nõue esitatakse teistsuguses korras, kui oleks pidanud, või kui läbivaatamisel leitakse, et nõude tagatise suurus oli liialdatud enam kui 100% ulatuses. Sel juhul võib maksejõuetust menetlev kohus võlausaldajat karistada, mõistes välja (rahalise) summa maksmise sellistele tagatud nõuetega võlausaldajatele, kes esitasid samade varadega seotud tagatisega nõuded. Selle makse summa määrab maksejõuetust menetlev kohus, arvestades kõiki asjaolusid, mille kohaselt teostati õigust nõude rahuldamisele tagatisest ja mille kohaselt see läbi vaadati, kuni summani, mille võrra avalduses nimetatud tagatise väärtus ületas tagatise kindlakstehtud väärtust.

Registreeritud nõuete kontrollimine

Kõigepealt vaatab esitatud nõuded läbi pankrotihaldur, kes peamiselt võrdleb neid lisatud dokumentidega ja arvestusdokumentide või aruannetega, mille võlgnik on koostanud kooskõlas konkreetsete õigusaktidega. Seejärel palub pankrotihaldur võlgnikul nõuete kohta märkusi esitada. Vajaduse korral kontrollib pankrotihaldur nõudeid koostöös ametiasutustega, kes on kohustatud sellist koostööd tegema.

Kui esitatud nõue on vigane või puudulik, palub pankrotihaldur võlausaldajal nõue 15 päeva jooksul (kehtestada võidakse ka pikem tähtaeg) ära parandada või seda täiendada ning annab nõu, kuidas seda teha. Pankrotihaldur esitab nõuded, mida ei ole nõuetekohaselt ja õigel ajal täiendatud või parandatud, maksejõuetust menetlevale kohtule, et kohus langetaks otsuse avalduse rahuldamata jätmise kohta. Võlausaldajat tuleb vastavast otsusest teavitada.

Pankrotihaldur koostab esitatud nõuete nimekirja. Tagatud nõuetega võlausaldajatest koostatakse eraldi nimekiri. Kui pankrotihaldur lükkab nõuded tagasi, tuleb see sõnaselgelt ära märkida. Kõigi võlausaldajate kohta tuleb märkida teave, mis on vajalik nende tuvastamiseks ja selle hindamiseks, kuidas nõue tekkis, ning nõude summa ja rahuldamisjärk. Lisaks tuleb tagatud nõuetega võlausaldajate puhul märkida tagatise põhjus ja meetod.

Maksejõuetust menetlev kohus avaldab esitatud nõuete nimekirja maksejõuetusregistris enne kontrollistungit. Maksejõuetust menetlev kohus avaldab maksejõuetusregistris viivitamata ka kõik esitatud nõuete nimekirjas tehtud muudatused.

Seejärel kontrollitakse esitatud nõudeid maksejõuetust menetleva kohtu määratud kontrollistungil. Ärakuulamise aja ja koha määrab maksejõuetust menetlev kohus maksejõuetuse otsuses. Võlausaldajatel on kuni kontrollistungi lõpuni aega oma esitatud nõude summat muuta, välja arvatud juhul, kui see on tagatud. Nad ei saa siiski muuta registreeritud nõude tekkimise põhjust või selle rahuldamisjärku.

Nõuete vaidlustamine

Kõigi esitatud nõuete ehtsuse, summa ja rahuldamisjärgu võib vaidlustada a) pankrotihaldur; b) võlgnik või c) registreeritud võlausaldaja.

Kui võlausaldaja nõude vaidlustab teine registreeritud võlausaldaja, siis tuleb esitada samad andmed nagu tsiviilseadustiku menetluse kohases hakis ning selgitada, kas vaidlustatakse nõude ehtsus, summa või rahuldamisjärk. Vastuväide esitatakse ettenähtud vormil.

Maksejõuetusseaduses eristatakse kolme liiki vaidlustamist:

- nõude ehtsuse vaidlustamine – väidetakse, et nõuet ei ole tekkinud või et see on täies ulatuses rahuldatud või täielikult aegunud;
- nõude summa vaidlustamine – väidetakse, et võlgniku kohustus on väiksem kui registreeritud summa (nõuet vaidlustav isik peab nimetama ka nõude tegeliku summa);
- nõude rahuldamisjärgu vaidlustamine – väidetakse, et nõude rahuldamisjärk ei ole nii soodne kui esitatud nõudes märgitud, või vaidlustatakse õigus nõude rahuldamisele tagatisest (nõude rahuldamisjärku vaidlustav isik peab ka täpsustama nõude rahuldamisjärku).

Kui registreeritud võlausaldaja vaidlustab teise registreeritud võlausaldaja nõude, saavad neist võlausaldajatest täiendava vaidluse pooled. Pankrotihalduril, kes soovib abistada selle täiendava vaidluse poolt, milles ta ei osale, on õigus sekkuda.

Otsused nõuete ehtsuse, summa ja rahuldamisjärgu kohta teeb maksejõuetust menetlev kohus.

13 Milline on pankrotivara müügist laekunud tulu jaotamise kord? Millised on nõuete rahuldamisjärgud?

Pankrotivara realiseeritakse pankrotimenetluse käigus. See tähendab, et kõik pankrotivaraga seotud varad tehakse rahaks, et rahuldada võlausaldajate nõuded proportsionaalselt. Pankrotivara realiseerib pankrotihaldur. Seda võib hakata tegema alles pärast pankrotiotsuse lõplikku jõustumist ja võlausaldajate esimest koosolekut. Erand tehakse otseses hävinemis- või rikkemisohus vara kohta; maksejõuetust menetlev kohus võib lubada erandeid ka muudel alustel. Pankrotivara realiseerimisega kustutatakse kõik täite- või arestimismääruse mõjud ja muud varade realiseerimisega seotud sunnimeetmed, välja arvatud juhul, kui seaduses on sätestatud teisiti.

Pankrotivara võib realiseerida

- avalikul enampakkumisel;

- vallas- ja kinnisasjade müügi teel vastavalt tsiviilkohtumenetluse seadustiku sundtäitmist puudutavatele sätetele;
- varade müügi teel väljaspool enampakkumist;
- kohtutäituri korraldatud oksjonil.

Kui pankrotivara realiseerimisest saadud tulust ei piisa kõigi nõuete rahuldamiseks, makstakse kõigepealt välja pankrotihalduri tasu ja rahalised kulud, seejärel rahuldatakse võlausaldajate moratoriumi ajal tekkinud nõuded, võlausaldajate laenu rahastamisest tulenevad nõuded, siis (proportsionaalselt) pankrotivara hooldamise ja valitsemisega seotud kulud ning võlgniku töötajate tööõigusest tulenevad nõuded, seejärel võlausaldajate ülalpidamisnõuded ja lõpuks tervisekahju hüvitamise nõuded. Muud nõuded rahuldatakse proportsionaalselt.

Pärast lõpparuande heakskiitmise otsuse jõustumist esitab pankrotihaldur maksejõuetust menetlevale kohtule esialgse ettepaneku pankrotivara jaotamise kohta, märkides ära, kui suur summa tuleks iga läbivaadatud registreeritud nõuete nimekirjas oleva nõude eest maksta. Selle alusel teeb maksejõuetust menetlev kohus pankrotivara jaotamise kohta otsuse, milles määratakse kindlaks võlausaldajatele makstavad summad. Kõigi jaotuskavaga hõlmatud võlausaldajate nõuded rahuldatakse proportsionaalselt vastavalt nõude kindlakstehtud summale. Enne jaotamist rahuldatakse veel väljamaksmata nõuded, mida võib rahuldada mis tahes ajal pankrotimenetluse jooksul, nimelt:

- nõuded pankrotivara suhtes – rahalised kulutused ja pankrotihalduri tasu, võlgniku vara hooldamise ja valitsemisega seotud kulud, maksud, tasud, sotsiaalkindlustusmaksed, riikliku tööhõivepoliitika kohased maksed, riikliku tervisekindlustuse maksed jne;
- samaväärsed nõuded – võlgniku töötajate tööõigusest tulenevad nõuded, võlausaldajate tervisekahju hüvitamise nõuded, valitsemissektori nõuded jne;
- tagatud nõuded.

14 Millistel tingimustel maksejõuetusmenetlus lõpetatakse ja millised on lõpetamise tagajärjed (eelkõige juhul, kui menetlus lõpetatakse kompromissiga)?

Pankrotimenetluse lõpetamine

Kui pankrotivara on realiseeritud, esitab pankrotihaldur maksejõuetust menetlevale kohtule lõpparuande. Lõpparuandes tuleb kirjeldada pankrotihalduri tegevuse üldist laadi ja kvantifitseerida selle finantstulemused. Aruandes tuleb esitada võlausaldajate vahel jaotatav summa ja nimetada need võlausaldajad, märkides ära nendele makstava summa osa kogusummast. Koos lõpparuandega esitab pankrotihaldur maksejõuetust menetlevale kohtule arve tasu ja kulude kohta.

Maksejõuetust menetlev kohus vaatab pankrotihalduri lõpparuande ja arve läbi ning pärast pankrotihalduri arakuulamist parandab aruandes esinevad vead ja väljajätmised. Maksejõuetust menetlev kohus teavitab pooli läbivaadatud pankrotihalduri lõpparuandest, avaldades selle avaliku teatena. Pärast lõpparuande heakskiitmise otsuse jõustumist esitab pankrotihaldur maksejõuetust menetlevale kohtule esialgse ettepaneku pankrotivara jaotamise kohta, märkides ära, kui suur summa tuleks iga läbivaadatud registreeritud nõuete nimekirjas oleva nõude eest maksta. Seejärel teeb maksejõuetust menetlev kohus otsuse pankrotivara jaotamise kohta, milles määratakse kindlaks võlausaldajatele makstavad summad. Kõigi jaotuskavaga hõlmatud võlausaldajate nõuded rahuldatakse proportsionaalselt vastavalt nõude kindlakstehtud summale. Maksejõuetust menetlev kohus määrab jaotamisotsuses pankrotihaldurile täitmistähtaja, mis ei tohi olla pikem kui kaks kuud alates päevast, mil jaotamisotsus jõustub.

Pankrotimenetlus lõpeb pankrotihalduri aruande esitamise ja jaotamisotsuse täitmise kohta ning maksejõuetust menetleva kohtu otsusega menetlus lõpetada. Kohus otsustab lõpetada pankrotimenetluse ka teatavates muudes seadusega ettenähtud olukordades, nt siis, kui leitakse, et võlgniku varad on võlausaldajate nõuete rahuldamiseks ilmselgelt ebapiisavad. Kui pankrotimenetluse lõpetamise otsus jõustub, on pankrotimenetlus lõppenud.

Tervendamismenetluse lõpetamine

Tervendamismenetlus lõpeb maksejõuetust menetleva kohtu otsusega, milles tunnistatakse tervendamiskava

või selle olulised osad täidetuks. Seda otsust ei saa vaidlustada.

Tervendamismenetluse võib maksejõuetust menetleva kohtu otsusega lõpetada ka selleks, et kuulutada tervendamise asemel välja pankrot, mis toimub seaduses sätestatud juhtudel, eelkõige siis, kui tekivad probleemid tervendamiskava heakskiitmise ja täitmisega. Maksejõuetust menetlev kohus ei saa teha tervendamise pankroti väljakuulutamise asemel otsust, kui tervendamiskava olulised aspektid on täidetud. Tervendamise asemel pankroti väljakuulutamise otsuse võivad edasi kaevata võlgnik, tervendamise taotleja, pankrotihaldur või võlausaldajate komitee. Kui maksejõuetust menetlev kohus otsustab tervendamise asemel kuulutada välja pankroti, hakkab kehtima pankroti väljakuulutamise seotud mõju, välja arvatud juhul, kui maksejõuetust menetlev kohus kehtestab oma otsuses selle muudatuse teistsugused tingimused.

Võlakergendusmenetluse lõpetamine

Võlakergendusmenetlus lõpeb maksejõuetust menetleva kohtu otsusega, milles tunnistatakse võlakergendus kas rakendatuks või siis mitte rakendatuks. Võlgnik, pankrotihaldur või võlausaldajad saavad esitada selle otsuse peale apellatsioonkaebuse. Kui maksejõuetust menetlev kohus võtab vastu otsuse, milles tunnistatakse võlakergendus rakendatuks, ja kui võlgnik täidab kõik heakskiidetud võlakergendusmeetodist tulenevad kohustused nõuetekohaselt ja õigel ajal, lisab maksejõuetust menetlev kohus oma otsusele määruse, millega vabastatakse võlgnik võlakergendusmenetlusega hõlmatud nõuete maksimisest ulatuses, milles need ei ole veel rahuldatud. See määrus ei kehti selliste nõuete suhtes, mis tekivad pärast maksejõuetuse otsuse tegemist.

Võlakergendusmenetluse võib lõpetada ka kohus, kes tühistab kinnitatud võlakergenduse. Seejärel ta otsustab, kas lahendada võlgniku maksejõuetus pankrotimenetluse kaudu või lõpetada maksejõuetusmenetlus, kui võlgnik on täielikult maksejõuetu. Heakskiidetud võlakergendusmenetluse võib tühistada seaduses sätestatud juhtudel, eelkõige kui võlgnik ei täida võlakergenduse tingimusi.

15 Missugused õigused on võlausaldajatel pärast maksejõuetusmenetluse lõpetamist?

Füüsilise isiku vara (mis tahes ajal pärast pankrotimenetluse lõpetamist) või juriidilise isiku vara (kuni juriidilise isiku lõpetamiseni avalikust registrist kustutamise) hõlmavates pankrotimenetlustes võidakse pärast menetluse lõpetamist teha arestimis- või täitekorraldus seoses nõudega, mida on tunnustatud ja mida võlgnik ei ole vaidlustanud ega pankrotimenetluse käigus rahuldanud. Kui esitatakse sundtäitmise avaldus, tuleb pankrotimenetluses esitada vaid kontroll-leht ja kõnealuse nõude kontrollimise aruanne. See õigus aegub kümme aastat pärast pankrotimenetluse lõpetamist, aegumistähtaeg algab menetluse lõpetamise otsuse jõustumise kuupäevast.

Tervendamise korral võidakse pärast tervendamiskava jõustumist võlgniku vastu määrata sundtäitmine või arestimine ja seda rakendada, et nõuda sisse tervendamiskava kohane nõue. Kui aga nõue on vaidlustatud, on sundtäitmine või arestimine võimalik ainult siis, kui maksejõuetust menetleva kohtu otsusega kinnitatakse nõude lõplikkust; see otsus tuleb lisada avaldusele.

Võlakergenduse korral ei ole võlakergendusmenetluse lõppedes ja ülejäänud nõuete maksimisest vabastamisel enam võimalik taotleda võlausaldajate ülejäänud nõuete rahuldamist sundtäitmise või arestimise teel. Seejuures ei ole tähtis, kas võlausaldajate nõuded on võlakergendusmenetluses osaliselt rahuldatud või kas nad on oma nõude isegi maksejõuetusmenetluses registreerinud.

16 Kes kannab maksejõuetusmenetluse kulud?

Kulud – eelkõige pankrotihalduri tasu ja rahalised kulud – tuleks katta pankrotivarast, st need peaks tasuma võlgnik.

Kuna pankrotivarast ei piisa alati kulude katmiseks, võib maksejõuetust menetlev kohus enne maksejõuetusmenetluse algatamise avalduse kohta otsuse langetamist anda maksejõuetusmenetluse algatamise avalduse esitajale korralduse teha määratud tähtajaks maksejõuetusmenetluse kulude katteks ettemaks. See kehtib isegi siis, kui on selge, et võlgnikul ei ole üldse vara. Seadusega on kehtestatud selliste ettemaksude ülemmäär. Kui maksejõuetusmenetluse algatamise avalduse esitajaid on mitu, on nad kohustatud tasuma ettemaksu solidaarselt.

Kui pankrotivarast ei ole võimalik kõiki kulusid katta, kaetakse ülejäänu maksejõuetusmenetluse kulude katteks tehtud ettemaksust, st need kulud kannab avalduse esitaja.

Kui ettemaks samuti kulusid ei kata, tasub kuluarve riik, ent vaid kuni 50 000 Tšehhi krooni ulatuses pankrotihalduri tasuks ja kuni 50 000 Tšehhi krooni ulatuses pankrotihalduri rahaliste kulude katteks.

17 Millised on võlausaldajaid tervikuna kahjustavate õigustoimingute tühisust, tühistamist või kehtetust käsitlevad normid?

Võlgniku tehingud, mille eesmärk on vähendada võimalusi, et võlausaldajate nõuded rahuldatakse, või anda teatavatele võlausaldajatele eelise teiste ees, on tühised. Mis tahes võlgnikupoolset tegematajätmist käsitatakse samuti tehinguna. Sellised tühised tehingud jaotatakse kolme kategooriasse: a) tehingud, mis on tehtud sobivat vastusooritust saamata; b) soodustingimustel tehtud tehingud, mis tekitavad olukorra, kus üks võlausaldaja saavutab teisi võlausaldajaid kahjustades oma nõuete suurema rahuldamise, kui ta oleks muidu pankrotimenetluses saavutanud; c) tehingud, millega võlgnik piirab tahtlikult võlausaldajate nõuete rahuldamist, kui see kavatsus oli vastaspoolele teada, või kui ta oleks kõiki asjaolusid arvestades pidanud seda teadma.

Kui maksejõuetusseaduses ei ole sätestatud teisiti, kehtestatakse võlgniku tehingute tühisus (sealhulgas selliste tehingute tühisus, mida peetakse tühiseks maksejõuetusseaduse kohaselt ja mille võlgnik tegi pärast maksejõuetusmenetluse algatamisega seotud mõju kehtima hakkamist) maksejõuetust menetleva kohtu otsusega pankrotihalduri esitatud hagi alusel, millega vaidlustatakse võlgniku tehingud (tehingu tagasivõitmise hagi). Pankrotihaldur võib esitada hagi tehingu tagasivõitmiseks ühe aasta jooksul pärast maksejõuetuse otsuse jõustumise kuupäeva. Kui hagi ei esitata tähtaja jooksul, siis tehingu tagasivõitmise õigus aegub. Võlgniku tühisest tehingust saadud tasu kuulub pankrotivara hulka, kui tehingu tagasivõitmise hagi rahuldav kohtuotsus jõustub.

Tehingu tühisus selle kohaldamist ei piira. Maksejõuetusmenetlustes kuulub võlgniku tühisest tehingust saadud tasu siiski pankrotivara hulka. Kui võlgniku tühisest tehingust saadud algset tasu ei ole võimalik loovutada pankrotivara hulka, tuleb anda samaväärne kompensatsioon.

Maksejõuetusmenetluses ei ole maksejõuetust menetleva kohtu jaoks siduv teise kohtu või ametiasutuse järeldus, et võlgniku varade või kohustustega seotud tehing on kehtetu, või selline mis tahes muul viisil tulenev järeldus. Maksejõuetusmenetluse käigus kontrollib sellise tehingu tühisust üksnes maksejõuetust menetlev kohus. Kui hiljem lõplikus kohtuotsuses leitakse, et võlgniku varade või kohustustega seotud tehing on kehtetu, tuleb sellest tasu vormis saadud majanduslik kasu loovutada pankrotivara hulka.

Kui kohtuotsuses, mis jõustus enne maksejõuetusmenetluse algatamist, leitakse, et võlgniku varade või kohustustega seotud tehing on kehtetu, käsitatakse seda tehingut kehtetuna ka maksejõuetusmenetluses.

Teatavat liiki nõuete suhtes kehtestatud erinormid

Erinorme kohaldatakse järgmist liiki nõuete suhtes:

- nõuded pankrotivara suhtes, mis tekivad pärast maksejõuetusmenetluse algatamist või pärast moratoriumi väljakuulutamist;
- nõuded pankrotivara suhtes, mis tekivad pärast maksejõuetuse otsust;
- nõuded, mis on samaväärsed pankrotivara suhtes esitatud nõuetega;
- järgneva rahuldamisjärgu nõuded;
- võlgniku aktsionäride/osanike või liikmete nõuded, mis tekivad nende osalemisest ettevõttes või ühistus;
- nõuded, mis on maksejõuetusmenetluses nõuete rahuldamisel täielikult välistatud.

Viimati uuendatud: 22/05/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.